

Б Ю Л Е Т Е Н Ь

СОЮЗУ БУВШИХ УКРАЇНСЬКИХ ВСЯКІВ У КАНАДІ

ГЕНЕРАЛЬНА УПРАВЛІННЯ

ТОРОНТО

НЕПЕРІОДИЧНЕ ВИДАННЯ

1959

НА ПРАВАХ РУКОПИСУ

СТРАШНО ВПАСТИ У КАЙДАНИ,
УМИРАТЬ В НЕВОЛІ,
А ЩЕ ГІРШЕ — СПАТИ, СПАТИ,
І СПАТИ НА ВОЛІ...

Т. Шевченко.

Президента Української Народньої Республіки Д-ра Степана Витвицького з Родиною, Високодостоїнну Вдову по Головному Отаманові Пані Ольгу Петлюрову, Високодостоїнну Вдову по Президентові УНР Пані Марію Ливицьку, Віце Президента УНР Генштабу Генерала Поручника Олександра Удовиченка, Голову і Президію УНРади, Голову і Членів її Виконного Органу; Проводи, Ієрархів і Духівництво Української Православної і Греко-Католицької Церков; Членів Української Центральної Ради і Трудового Конгресу та колишніх Членів Уряду УНР; Генералітет, Військову Старшину і Козацтво відродженої перед 40 роками Української Національної Армії, що залишилися вірними прапорам УНР; Проводи і Членство Станиць Союзу Бувших Українських Вояків і всі інші Воляцькі Організації - Комітет Українців Канади з РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ і НОВИМ 1959 РОКОМ сердечно вітає Генеральна Управа СБУВ у Канаді.

Звіт Голови Генеральної Управи СБУВ у Канаді.

Мій звіт не буде такий пирокій і об'ємистий, як мав би нормально бути, бо і час і самий склад Генеральної Управи не був таким, щоб його можна було окреслити якимось таким поняттям, яке би оте „нормально" виправдувало.

Генеральна Управа СБУВ у Канаді була обрана 3, ІЗДОМ ЧЛЕНСТВА Союзу Бувших Українських Вояків, що відбувся 24 і 25-го березня 1956 р. в такому складі: Голова - сотник І. Янішевський, заступник голови - ст. лейтенант М. Деркач, секретар - поручник Д. Сачківський, члени - бунч. Я. Нестеренко, бунч. Ю. Гуменюк, ст. десят. С. Бігун і пані М. Волосевич.

У часі каденції з різних причин перестали працювати, а то й зовсім вибули: С. Бігун, Ю. Гуменюк і Я. Нестеренко. Пані М. Волосевич, що перebrала на себе обов'язки скарбника, незабаром мусіла, в наслідок змін в родині, від цих обов'язків одмовитися. На її місце було кооптовано пана пор. О. Самотюка. Те, що заступник голови Генеральної Управи був з іншого міста, ніх ціла Управа - хутко виявилось непрактичним. Кооптований на скарбника поручник Самотюк рідко коли приходив на засідання. Всі зусилля притягнути когось для праці в Генеральній Управі були: голова і секретар.

Не знаю, чи це буде схвалено, чи ні, але ми вважали за найголовнішу річ - зберегти тяглість існування СБУВ і вже самим фактом існування впливати на задержуючі центри де-яких розгуляних військових організацій. Тут, у Торонті, для більшого ефекту нашої дії, ми зв'язували наші виступи з виступами 5-ої Станиці СБУВ. Так було заплановано і переведено в життя кілька імпрез, що своїм змістом і засягом залишили по собі не лише милу, але й корисну згадку. Про ці імпрези дасть звіт наш секретар пор. Д. Сачківський і, звичайно, Управа 5-ої Станиці. Багато часу й зусиль присвятила Генеральна Управа побутові тут, у Канаді, Голові Виконного Органу УНРади, Миколі Ливицькому.

Важливою ділянкою ми вважали також затримати контакт з іншими воляцькими організаціями, як у Канаді так і поза її межами. Одначе всі намагання скласти і довершити, колись започаткований, „Комітет Порозуміння" не дали досі позитивних результатів.

Із станицями утримувався постійний зв'язок і побуджувалося їх до активної праці, особливо до святочного відзначення історичних дат, що означають важливі історичні події.

Для утримання тяглости нашої організації - відновлювалося щорічно чартер у Державної Влади.

Видано два бюлетені - це третій - і кілька обіжників. З великим трудом і затратою довгого часу полагоджено господарську скруту Генеральної Управи, яка залишилася у спадщину від попередньої Генеральної Управи, а саме - це кошти виготовлення нагрудних вишиваних членських відзнак.

Для репрезентації і навіязування зв'язків члени Генеральної Управи були делеговані, як репрезентанти до станиць і інших українських організацій.

Як і в минулій декаді, так і тепер щорічно переводилася збірка, з рамен КУКу, на фонд українських інвалідів.

Два накази (постанови) З,ІЗДУ не було виконано, а це: відривний стінний календар, що його пропонував пан сотник Мошинський і вояцький журнал, що його пропонував пан ст. лейтенант М. Деркач. Щодо відривного календаря то робилися всякі інформативні спроби, які виявили повну неспроможність це завдання виконати. З вояцьким журналом справа це тяжча, бо для цього треба не лише грошей, яких завжди бракує, але й тих, що пишуть і оформляють. Ще одно - люди багато обіцяють і зовсім мало, а то й нічого не роблять.

Великим вкладом і наслідком великих зусиль вважаємо побудову нагробного пам'ятника на могилах славної пам'яті полковника О. Петлюри та підполковника Тимопа Омельченка. Це також наша спільна дія з 5-ою Станицею і ін. станицями СБУВ.

До попередніх зауваг треба ще додати й заувагу щодо секретаря Генер. Управи. І так переобтяжений працею в Генеральній Управі поручник Д. Сачківський мусів перебрати секретарство й у 5-тій Станиці. Ця обставина впливає психологічно так пригнічуючо, що також відбивається на праці в Генеральній Управі.

ПОСВЯЧЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА бл.п.плк.А.ПЕТЛЮРИ і плк.Т.ОМЕЛЬЧЕНКА.

Дня 27-го квітня 1958 року відбулося святочне відкриття і посвячення пам'ятника. На цьому відкритті голова Генеральної Управи сот.І.Янішевський виголосив слідуєчу промову:

На нашу, українську націю складаються не лише живі її одиниці. У далеко більшій мірі націю скріплюють і посилюють померлі покоління, які своєю кількістю у багато разів перевищують кількість живої нації. Кістями і кров'ю померлих поколінь насичена наша земля - простір, що його заселяє жива українська нація. І вони, ці померлі покоління, творять широке і глибоке тло нашої історії, наших традицій. Бо коли б відкинути померлі покоління то разом з ним ми відкидаємо нашу історію і наші традиції. Це дуже добре розуміють москалі, поневолювачі наші, що так наполегливо нищать цвинтарі та всі інші пам'ятки наших померлих поколінь. Вони аж надто добре розуміють, що мертві покоління - це наша минувщина, наші державні традиції, наші князі, гетьмани, наше лицарство, наша непокірлива натура.

Французький соціолог А. Комт про значення минувщини пише так: „Завжди і всюди загал померлих панує над умами і почуваннями живих безпосередньо, все більше і більше керують вчинками живих поколінь." І справді, чи може любити свій нарід той, хто не знає його спільної минувщини? Ні! Бо ця минувщина є голосом того, що було та діє і в теперішності. Минувщина зв'язує теперішність і будуччину, скріплює любов теперішніх і грядучих поколінь до великих предків і тим самим розпалює любов до своєї нації. На наші почування, на наші настрої і спосіб думання впливають спільні переживання минувщини, нашої старовини.

Якось живіше починає битися серце на один спогад про всіх тих, що жили і діяли - про славних князів і гетьманів, про героїську боротьбу Української Народньої Республіки, про цілу добу визвольних змагань. Дух великих будівничих, великих героїв, національних пророків і мучеників панує і пануватиме над умами і серцями всіх українців, що живуть і будуть жити. Культ полеглих героїв є дуже важною частиною нашої національно-державно-історичної традиції.

Ми з певністю можемо ствердити, що дух нашого славного лицаря, провідника, державного мужа і мученика - Петлюри Симона панує над нашими почуваннями і нашими умами далеко більше і сильніше, ніж тоді, коли він був живий між нами.

Культ померлих є таксамо важною складовою частиною людської культури. Цей культ є навіть мірилом культури данного народу. Хто хоче довідатися про рівень культури якогось народу, той заходить на цвинтар і там у нього повстає повна уява про культуру того народу. Культ наших провідів, себто поминок, прикрашування гробків, нагороджування бідних, приголублювання сиріт - все це пляхотні вияви любови до померлих, а тимсамим до свого народу, своєї батьківщини, своєї держави.

Шануючи ці наші традиції, ми складаємо напу данину нашим побратимам по боротьби, нашим провідним старшинам - Полковникові Армії УНР Олександрові Петлюрі і Підполковникові Армії УНР Тимошеві Омельченкові, за їх любов до народу нашого, за їх героїську поставу супроти ворога, за їх прямоту і відвертість.

З ДІЯЛЬНОСТІ 5-ОЇ СТАНИЦІ СБУВ у ТОРОНТІ

У цьому році, як ніколи в попередніх роках існування нашої станиці, треба було виявити максимум праці і витривалости, щоб подолати всі ті труднощі, які траплялися у часі переведення в життя всіх справ, що на протязі року були на денному порядку. А їх було чимало, бо в цьому році припадало кілька важливих роковин: 40-ліття проголошення самостійности Української Народньої Республіки, 37-ма річниця трагічної смерти 359 героїв БАЗАРУ, 25-ліття птучного голоду в Україні, 10-річчя Української Національної Ради, 32-га річниця трагічної смерти Голови Директорії і Головного Отамана військ і фльоти УНР Симона ПЕТЛЮРИ. Саме цю річницю треба було особливо відзначити у звязку з очорнюванням великої м і нам дорогої постаті московсько-більшевицькою зграсю на телевізії у Франції. Як у попередніх роках так і в цьому році академія була присвячена виключно постаті Симона Петлюри, як символу нашої визвольної боротьби, без повязання з одноразовим відзначенням пам'яті голови проводу ОУН полковника Євгена Коновальця, бо державно-політичні і військові заслуги, як також історично-географічне значення обох постатей лежить у значно неспівмірних площинах. З цього приводу появилися в націоналістичній пресі напади на 5-ту станицю СБУВ, на які ми дали відповідне вияснення.

Крім цього, в цьому році заходами станиці та Генеральної Управи при співучасті інших організацій був побудований нагробний пам'ятник на могилах св.п. плк. О. Петлюри і пплк. Т. Омельченка. Кошти будови виносили понад тисячу доларів, яких більшу частину покрила 5-та станиця. Чимало треба було докласти праці, щоб почате діло довести до кінця, і ми горді з того, що зробили таку святу прислугу нашим побратимам по зброї.

Наприкінці 1957-го року спільно з Генеральною Управою був улаштований величавий 70-літній ювілей нашому дорогому побратимові - генералові М. Садовському, і цей ювілей пройшов дуже успішно, при великій кількості учасників.

Також чимало треба було попрацювати, щоб належно привітати на терені Канади нашого дорогого гостя з Європи - Голову Виконного Органу УНРади Микола Лівницького. Ми, як учасники визвольних змагань в рядах Армії УНР, це більш наполегливо як досі маємо виконувати ті завдання й обов'язки супроти Батьківщини і Українського народу, що їх ми прийняли на себе з хвилиною виходу з Рідного Краю. Ми виразно і недвозначно стояли і стоїмо на платформі нашого Державного Центру, якого ми боронили зі зброєю в руках. Тому всі члени нашої станиці із самого початку його зустрічі на аеродромі і аж до виїзду брали активну участь - і численну як на його доповіді так і на бенкеті в його честь.

Як словом так і чином ми піддержуємо наш Державний Центр і закликаємо все наше громадянство єднатися навколо НБОГО, а не навколо якихось уявних центрів, що не мають під собою ні правних, ні моральних і ідеологічних підстав. Це ж бо наш обов'язок підтримувати Державний Центр як морально так і матеріально.

Голова Управи 5-ої станиці
сотник З. Шкурупій

К А Т А О К А .

У час розподілу Карпатської України, що його було dokonано у Відні Рібентропом і Чіаном, у році 1938, „відбулося переселення народів". Для цього „переселення" було призначено час 10 днів. По впливі цих 10-ти днів, став твердий кордон. Всі артерії, якими мало виживлятися серце українського народу, цього клася української землі, опинилися в посіданні мадярів. Живий організм цього народу було перерізано так, що майже всі залізници, а особливо всі залізничні вузли, опинилися в мадярській займанщини. Залишився лише один спосіб сполуки - це льокальні, місцеві шляхи через гірські перевали - серпенами. тож цими шляхами і користувалися для свого пересування хто чим міг: пішки, кіньми, машинами.

Зима була у повній своїй силі, із сильними морозами. Снігові замети і хуртовини завивали в повітрі та залишали свої сліди скрізь. Дороги були завалені снігом. Двори і садки пишалися білим одягом. Деревя мерехтіли мільярдами зірок, а цілий цей Божий закуток спочивав у, здавалося, абсолютному спокої.

Містечко Перечин, що було заразом і повітовим осередком, кипить новими переселенцями. Хата, де ще кілька днів тому, жив вигідно один господар з родиною - тепер гостить кілька родин. Всі потиснулися, всім нашлося місце. Більші об'єкти були заняті військом. До цих більших об'єктів треба зачислити і готелі. У цьому містечку жив і практикував Др. Микола Равич. Др. М. Равич був тут, на цій українській землі, емігрантом, бо він мусів залишити під тиском большевиків терен Української Народньої Республіки і разом з військом і Урядом УНР шукати захисту у вільному світі. Др. М. Равич був міністерським радником у міністерстві здоров'я УНР і навіть керував цим міністерством. Усіх таких людей як Др. Равич, навіть члени Уряду, Карпатської України вважали емігрантами. Але місцеве населення Дра Равича любило і до нього горнулося.

Одного вечора син Дра М. Равича, Євген, привів до хати японця. Пора була не пізня, бо лише смеркло. У хаті було тепло, світло і затишно. Др. Равич якраз закінчив працю з хворими в ординації і готовився відвідати це пару хворих удома. Але у цей мент відчинилися двері і на порозі з'явився Євген із якимось японцем. Він був маленький, з вигляду досить миршавий і це молодий. Євген познайомив батька та інших членів родини з японцем і пояснив, що знайшов його на вулиці, бо скрізь переповнено і він не має де переночувати. „Я думаю“, каже Євген, „що він зможе переночувати в Івана й Галі“. Японця всі, можна сказати, радо привітали. Виявилось, що японець говорить по-російському. По деякому часі сіли вечеряти. Під час вечері признався японець, що він є секретарем японського посольства в Москві. Він навіть показав свої дипломатичні документи. Усі присутні вперше бачили подібного роду документи. Далі він признався, що він тепер іде з Варшави до Будапешту. Він має місію перетягнути Польщу й Мадярчину на бік держав ОСІ. На ґрунті цих признань розвинулася широка дискусія, в якій найактивнішу участь брав якраз Євген. Були висловлені різні припущення та поставлено ряд запитів, між якими був і такий запит: А що, коли Польща не погодиться на вашу пропозицію? На це питання японець відповів, що тоді буде Польща розділена, як це вже було нераз. Далі якимось непомітно і самозрозуміло перейшли на питання Української Державности. Японець, якому на ім'я було КАТАОКА, зовсім спокійно сказав, що всі українці стоять проти комуністів і готові проти них боротися кожної хвили, але не українці проти Росії, проти Російської імперії. Більше того дуже мало українців за самостійність Української держави. На цю його заяву Євген кинувся на Катаоку майже з кулаками і сказав, що йому соромно, що такі політичні анафальбети є дипломатами. Але Катаока також спокійно далі пояснив, що він з наказу свого уряду студіює українське питання вже цість літ. При цій нагоді він пояснив способи, якими він користувався при студіюванні цієї проблеми. Всі можливі джерела про Україну, що були доступні в Москві він мав, але він вважав це за мало. Він хотів мати підтвердження з бібліотек і музеїв з України. Та йому як дипломатові не було дозволено на терені України ночувати, ані в готелі, ані на приватному помешканні. Тож він ночував у потязі, який віз його з одного міста до іншого. Це був один із способів обійти приписи й обмеження комуністичної Москви.

„Ви дуже нервуєтесь і горячкуєте“, звернувся Катаока до Євгена. От скажіть, чому у вас тут, на еміграції, де ви маєте свободу діяти як ви хочете та виявляти свою волю, назвали ваші високі школи іменем Драгоманова, а не іменем Івана Мазепи? Ви мені не мусите пояснювати, хто був Драгоманів, а хто був Іван Мазепа. Я знаю і думаю, що знаю докладно. Ви ж знаєте, що єдиним яскравим і оформленим представником УКРАЇНСЬКОЇ САМОСТІЙНОСТІ і НЕЗАЛЕЖНОСТІ, був гетьман Іван Мазепа, якого знає світ, про якого записано в історії кожного народу. Я не хочу сказати і твердити, що Драгоманів нічого не зробив для українського народу. Навпаки – він зробив більше, як це комусь здається, але умови, в яких він працював і творив, були такі, що він не міг інакше діяти, інакше позицію займати. Це розумієте ви, українці, але не хоче цього розуміти світ. Світ уважає – коли для вас є святий Драгоманів, то значить ви всі стоїте це на тому поземі розвитку й домагань, що це тоді стояв Драгоманів. А тому світ чекає, поки ви станете на плях вашого державного мужа Івана Мазепи. Ідеї і державні потягнення гетьмана Івана Мазепи для світу ясні і зрозумілі. Тому вам треба цю ясність і зрозумілість підкреслювати і посилювати, а не послаблювати неясними державними позиціями Драгоманова, якого я, до речі, особисто дуже шаную“.

На цьому можна би було й кінчити, якби наша еміграція перестала робити помилки, про які була оце мова. Роблять ці помилки наші націоналісти своєю глорифікацією незнаних, для зовнішнього світу, осіб, які, до речі, не знаходять одностайної оцінки всього українського суспільства. Не меншу помилку роблять глорифікатори Хвильового, Сосюри і т.д.

Ми вважаємо, що вже прийшов час подумати над тим, як і з чим ми маємо виступати перед чужим світом і то одностайно. Інакше нас будуть завжди вважати не гідними мати свою незалежну державу.

І. Янішевський

УКРАЇНСЬКІ ВЕТЕРАНИ НА ЕМІГРАЦІЇ

Слово „еміграція“ є найтрагічнішим у житті людини, а особливо для нас, Українців, бож воно значить, що людина, якимось кількістю людей під волею тиском покидає Рідний Край, своїх найближчих, свою родину, і з болем серця йде в світ-заочі, на чужину – на „еміграцію“. Та людина лишає на ласку і неласку долі все, не знаючи, яка доля зустрине його на чужині, та маючи сильну волю не тратить надії, що все зміниться і що повернувшись до Рідного Краю буде продовжувати нескінчену діяльність.

В українській історії була вже така численна еміграція 250 років тому після трагічного бою під Полтавою. Це так звана „мазепинська еміграція“, яку очолював гетьман Іван Мазепа, після нього гетьман Пилип Орлик. Вийшовши з Рідного Краю ця еміграція працювала в різних політичних ділянках кілька десятків років. За якийсь час частина тієї еміграції повернулася назад, а більшість розбрелась по світі та в протягу дальших генерацій розпливлась у бурхливому чужому морі і сьогодні тільки в архівах деяких держав можна знайти сліди тієї еміграції. Це сумне явище повинно бути нам наукою та попередосторогом, як триматися на поверхні, щоб чужина нас не поглинула.

Але, чи наука історії і сумна дійсність справді навчила нас, як нам поводитись у теперішній час? Відповідь, як знаємо, сумна, непотішлива. Наші теперішні політики, замість учитися на прикладах минулого, перекручують те минуле, фальшують історію на свою владу, або й свідомо пхають маси в чуже багно „за пмат гнилої ковбаси“. Інші ж, „блискучо“ відокремившись, знають лише свою „генеральну лінію“ і ведуть боротьбу проти своїх – на втіху ворогові.

Щодо еміграції, яка вийшла по визвольній боротьбі на початку 20-х років, то чимала частина з неї приїхала до Канади якраз на початку економічної депресії та безробіття, і тоді ото місцеві комуністи, використовуючи нагоду, своєю пропагандою зробили деякі спустошення в рядах українського робітництва та фармарів, а навіть деякої частини вояцтва, фальшиво насвітлюючи „саветські“ порядки, як майбутній „ра“ на землі.

Стара ж еміграція, що ми її застали тут, вела „війну з вітряками“ на релігійному відтинку, мало журячись національними справами. Нам, колишнім воякам, не було місця ні в одних ні в других, бож наші цілі політичні, а в релігійних справах ми стоїмо за толеранцію, за співпрацю в справах державних. З тією метою мусіли ми творити ветеранські організації – для збереження наших бувших вояків та наших традицій.

Цього року минає 40 років від того часу, коли після двох сотень років бою під Полтавою невмирущий дух незабутніх героїв тогочасних покликав нас перших у часі революції продовжувати боротьбу визволення народу та творення самостійної Держави. Друга політична еміграція з 1945 р.є мабуть найчисленіша з усіх попередніх.

Не слід, звичайно, запліщувати очей на недоліки цієї еміграції, бо ж відомо, що приїхало з нею багато зіпсутого таборового елемента та різних політичних спекулянтів, що підписуються під ім'я політичної еміграції.

Уже на перших початках прибулі до Канади почали творити окремі організації мимо того, що стара еміграція радо хотіла їх прийняти до своїх та підготувала їм ґрунт у цій країні та допомогла перекинути міст для їхнього переїзду. Єдино колишні воюючі нашіх визвольних змагань увійшли в ряди існуючих уже тут ветеранських організацій. Загально беручи, лише мала частина прибулих із східних земель України ввійшла в існуючі вже організації. Інші творили нові - політичні, піввійськові, наукові тощо організації. Самих ветеранських організацій є тепер 8, із них деякі стоять на чисто військових традиціях, а декотрі стали прибудівками політичних, або краще сказати партійних угруповань, які не кооперували з іншими, а навіть через партійну нетерпимість не відбували разом традиційних військових свят. Коли перед трьома роками започатковано було об'єднання ветеранських організацій, то до цього була на перекоді одна з них, що визвала політику партії, до котрої була приналежна. Одначе віримо, що здоровий розум переможе нетерпимість та упередження і українські воюючі таки об'єднаються, приймаючи назву визвольних змагань, з років 1918 - 1921, Так, Боже, єдність нам подай!

Ст. дес. С. Бігун

„ЗВІДКИ ВІТЕР ДУЄ ?“

Інформатор ч. 35, видання Української Стрілецької Громади в Канаді, з датою 1-го червня 1958 р., кидає ряд неправдивих і нічим не підтверджених обвинувачень на адресу колишніх старшин і воюючих Армії УНР, згуртованих у Союзі Бувших Українських Воюючих. У своїй замітці: „Звідки Вітер Дує“ автором якої, треба думати, є пан інж. Селецько, повторюючи немудру писанину з „Вільного Слова“ - твердить, що старшини і воюючі, згуртовані в СБУВ пішли на гачок комуністів і роблять, мовляв, їхню роботу.

Що авторами сварок і поділів є вороги українського відродження, то ми в цьому певні, незалежно як той ворог називається. Звичайно найбільш спритні комуністи. Але що ми робимо для того, щоб оминати і не піти на „гачок“? Хіба писанина такого роду, як „Звідки Вітер Дує“ не йде на „гачок“ тих же комуністів, чи інших ворогів нашіх, кидаючи безпідставні обвинувачення, роз'яструючи при цьому ненависть і ворожнечу? Ніби не існує інших пляхів і можливостей контакту з іншими організаціями та загалом української еміграції, як напади та обріхування.

Ми є цілком свідомі того, що всі оті сварки за Куліпа і Хвильового, за галичан і східняків, за Коновальця і Петлюру, за католиків і православних, за Січових Стрільців і Чупринку і т.д. - це діло ворожої руки, хоч з піною на устах кожний ніби своє захищає. Але ми не памятаємо, щоб хтось когось признав рацію, або поступився своїм становищем у диспутованій справі. Тому воно так і виходить, що УСС понад Українську Державу, Коновалець понад Петлюру, Куліп і Хвильовий понад усіх письменників, а Чупринка понад усіх разом узятих. Звичайно, в таких обставинах дуже легко діяти серед нас нашим ворогам, а в першу чергу комуністам. Чи задумувалися колинебудь над цим видавці „Інформатору“, або редактори „Вільного Слова“?

Ми, як учасники визвольних змагань, як ті, що на своїх плечах несли весь тягар визвольної боротьби, як ті, кому до глибини душі залежить і

болить УКРАЇНСЬКА СПРАВА - ми все охочі до полагодження наших розходжень пляхом домовлення, пляхом взаємного порозуміння.

д-р М. Мандрика

СИМОН ПЕТЛЮРА

Симона Петлюру обвинувачували в договорі з Польцею (Варшавський договір), ніби на шкоду Галичині. З близької позиції це так. Але по суті цей договір показує лише конструктивність і стратегічний хист Петлюри. Він бачив, що Україна не може втриматись, воюючи на всі боки. Десь мусіла бути точка оперття. Як казав Архімед: „Дайте мені точку оперття, і я переверну світ". У війні, коли немає точки оперття, не перевернете ворога. В історії інших народів бачимо, що так поступали найбільші стратегічні та дипломатичні генії. Маємо приклад з розбудови Італії. Її будівничий геній, Кавур, - сказати б - італійський Петлюра, - мусів тимчасово віддати Франції малу частину Італії, Савою і Ніццу, щоб здобути, за допомогою Франції, Ломбардію від Австро-Мадярщини. Тим способом він здобув Ломбардію, а пізніше Савою і Ніццу. Подібну справу мав і Бісмарк, об'єднуючи Німеччину. Але вони мали часливі обставини - не мали зовнішніх ворогів поза своїм головним ворогом. Україна була окружена лише ворогами.

Не Москва, не Польща подолали Україну, - вони не були в силі того зробити. Незвичайно велика й могутня була сила відпорності українського народу, незвичайний героїзм і посвяту виявили українські війська, тримаючи фронти без довозу зброї, в гарячці тифу, без медикаментів, навіть без перев'язок на рани.

Україну загубила безпринципова, аморальна Антанта (Західні великі держави), а особисто - французький диктатор, Клемансо, якого прозвано тигром. Він може й був тигром, звіриною, а треба було бути людиною та це й високих моральних якостей і високої мудрости. Але світ судила звірина. Бритійський прем'єр Ллойд-Джордж дався обдурити та і взагалі був байдужим поза випомпунням контрибуції з Німеччини та створенням Балтійських державок, які потрібні були Англії. Америка була ще більш дитиною в політиці, ніж вона є тепер.

У своїх 14 точках американський президент Вільсон старався лише про одне - створення Польщі, бо, бо він це пообіцяв Падеревському, гру якого дуже любила пані Вільсон. Отже, тигр робив своє діло. Він наказав німцям, при відступі з України оголити її від усякої зброї (а Москва лише цього й чекала), він пустив на Західні Українські Землі перфектно озброєні ватаги Галера, підсилював московських білогвардійців, і таким чином віддав Україну московським червоним людоморам.

Україна впала, але в честь її славі, за заповітом князя Святослава: „умремо та не посоромимо землі руської". Але вона повалила за собою й Францію. Кажуть, що є історична Немезида. Але я вірю в Великий Моральний Закон Одвічності, який направляє людину, народи й світ до вищих ідеалів - помалу, може не тими дорогами, що ми хочемо...

Франція, встромивши ніж у спину сестрі Україні, думала одгородити себе лінією фортець Мажіно та підпертися також неморальною Польцею. Але дістала страшну науку - вона пережила нечуваний сором поразки від Гітлера. Заплатила за це й Велика Британія, за словами Чорчила, сльозами, потом і кровію. Америка це й тепер платить.

Генерал Удовиченко в своїй книзі „Україна в війні за державність“ каже, що коли б Антанта зрозуміла вагу України, то не було б тепер СРСР. Але я до цього додаю, що коли б була Україна, то не було б не тільки великого і страшного червоного звіра, що показав спосіб поїдати людей, але не було б і Мусоліні, що став першим учнем Москви, не було б і Гітлера, що прийшов згодом.

Рука, що виконала найбільш безчесний і дикий злочин над щирим приятелем жидівського народу, бл. папяти Симоном Петлюрою, вчинила нечуване зло своєму ж народові. Він несе свою кару в акції Морального Закону Одвічності, почавши із страшних жертв Гітлерові.

У світлі історичних подій і злочинної аморальності тодішніх великих світу, Україна стоїть як сонце над світом, велична і прекрасна в своєму героїзмові і в своїх стражданнях. Їй НАЛЕЖИТЬ БУДУЧНІСТЬ.

І ми, і наші покоління – маємо бути гордими і щасливими, що ми є українці. А свята душа великого будівничого і мученика України, чистого серцем Симона Петлюри, витає там, де призначено витати душам чистих серцем, що за словами Святого Письма, узрять Бога.

Хай же безсмертне ім'я Симона Петлюри буде горіти в кожному українському серці і в серцях усіх грядущих поколінь !

(Український Голос, Вінніпег, 29 Січня, 1958)

ЗВІТ СЕКРЕТАРЯ ГЕНЕРАЛЬНОЇ УПРАВИ СБУВ

Генеральна Управа СБУВ за час своєї каденції на 1 лютого ц.р. відбула 27 засідань і понад 20 засідань спільно з Управою 5 станиці, які були присвячені для переведення державних свят і відзначення історичних дат визвольної боротьби України.

Кожного року Генеральна Управа брала активну участь у влаштованні відзначення річниці трагічної смерті Головного Отамана Симона Петлюри, а також організування імпрези Зустрічі ветеранів із українським громадянством на фермі „Київ“, яка є власністю Української Катедральної Громади в Торонті. Голова сотник Янішевський, секретар пор. Сачківський, майор М. Битинський відвідували близькі станиці СБУВ, а крім того заступник голови ст. лейт. М. Деркач часто доїздив до станиць в організаційних справах. Майор Битинський на запрошення їздив до станиць з рефератами і святочними докладами на святочні імпрези, які були станицями влаштовані з нагоди державних свят і відзначення роковин визначних українських діячів.

Члени Генеральної Управи, а особливо голова сотник Янішевський і секретар пор. Д. Сачківський брали участь в засіданнях інших організацій м. Торонто, які вирішували громадсько-суспільні справи.

Генеральна Управа СБУВ утримувала і навіязувала нормальні звязки листовні із станицями СБУВ.

ДІЯЛЬНІСТЬ СТАНИЦЬ СБУВ

Управа 1-ої Станиці в Монреалі в 1957 році влаштувала спільно з іншими організаціями, в неділю 26 травня Жалібну Академію в 31 річницю трагічної смерті Головного Отамана Симона Петлюри. Доповідь виголосив сотник Мочинський, голова станиці. Подібні академії влаштовувались щороку.

Управа Станиці ч.4 у Вінніпегу спільно з іншими ветеранськими організаціями і організаціями суспільно-громадського характеру створили Комітет, на голову Комітету був вибраний сотник С.Фініковський, секретар 4-ої станиці СБУВ, який влаштував 2-го червня, 1958 року Жалібну Академію в 32 річницю трагічної смерті Головного Отамана Симона Петлюри.

Управа 4-ої Станиці активізувала переведення свята в 25 річницю штучного голоду на Україні, доконаного комуністичною, безвірною Москвою. Загально - Управа Станиці провадила пошвавлену організаційну працю.

Про діяльність 5-ої Станиці СБУВ було сказано вже в звіті Голови Генеральної Управи і звіт Голови Станиці сотника З. Шкурупія.

Управа Станиці спільно з Управою Генеральною СБУВ в часі Різдвяних Свят влаштували коляду на ціль Української Національної Ради і заколядували 162 долари. Колядниками були: Сотник І. Янішевський - голова Генер.Управи, Сотник З. Шкурупій - голова 5-ої станиці СБУВ, поручник Д. Сачківський - секретар Ген.Управи СБКВ, бунчужні: Л. Саін і Тиміш Мельник - члени 5-ої станиці СБУВ. Своїм автотом возив побратим Лопата, член станиці.

Надзвичайно діяльною була Управа 7-ої Станиці в Гамільтоні. Кожного року було влаштовано Жалібну Академію в річницю трагічної смерті Головного Отамана Симона Петлюри і інші свята історичного значення, а також брала активну участь у зустрічі ветеранів із українським громадянством, на ф'ярмі „, Київ". Річні Збори станиці відбувалися своєчасно, про що повідомлялося Генеральну Управу СБУВ і були присилані копії протоколів тих зборів.

Управа 8-ої Станиці СБУВ у Ст.Кетеринс, Онт. виявила високу діяльність. Минулого року Управа станиці влаштувавши Жалібну Академію в річницю трагічної смерті Головного Отамана Симона Петлюри запросила членів Генеральної Управи. На промовця запрошено п.майора М. Битинського, який виголосив дуже гарно, з містецьким хистом, історичного значення реферат. Управа Станиці влаштовувала і інші українські свята і імпрези в пам'ять нашої визвольної боротьби. Річні збори станиці відбувалися нормально кожного року і звіти про діяльність станиці, а також протоколи зборів присилала до Генеральної Управи СБУВ. Управа станиці і члени станиці масово прибували на зустріч ветеранів. Активність і діяльність Управи - добра.

Управа 9-ої Станиці в Летбріджі, Алберта утримувала нормальний зв'язок із Генеральною Управою СБУВ. Управа станиці влаштовувала Академію в річницю героїської смерті - героїв Базару, Жалібну Академію в річницю трагічної смерті Головного Отамана Симона Петлюри. Перевела збірку на українських інвалідів, яка винесла суму 20 доларів і 55 цнт. З них - 11 доларів було переслано до каси Генеральної Управи СБУВ, а 9 доларів і 55 цнт. було вислана адресу Консисторії в Вінніпегу.

Управа 10-ої Станиці СБУВ у Саскатуні, Саск. провадила свою працю досить енергійно і пляново. Влаштовувала державні свята з нагоди історичних подій Української Визвольної Боротьби, Жалібну Академію в річницю трагічної смерті Головного Отамана Симона Петлюри і інші розгрівкові імпрези.

Управа станиці відгукнулася на зазив Генеральної Управи і перевела

між членством грошову збірку на ціл побудові нагробного пам'ятника на гробах бл.п.Полковника Олександра Петлюри і Підполковника Тимоша Омельченка. Зібрано було 27 доларів і ті гроші були прислані до Генеральної Управи СБУВ.

Х Р О Н І К А

Дня 26 жовтня, 1957 року, в Судбурах, Онт. несподівано, на удар серця помер Григорій Волошинюк, член Буковинського Курія, який є приналежний до Союзу Бувших Українських Вояків у Канаді.

Покійний народився на Буковині, 20 січня, 1918 року, в Сторожинецькому повіті. Покійний був свідомим українцем, примірним і дисциплінованим членом організації і відважним вояком.

НЕХАЙ КАНАДІЙСЬКА ЗЕМЛЯ ЙОМУ БУДЕ ЛЕГКОЮ !

Генеральна Управа Союзу Бувших Українських Вояків сердечно бажає кріпкого здоров'я, скорого выздоровлення і щасливого повернення до родин, сотникові Олександрові Савченкові, ст.дес. Степанові Бігуну і побратимові Івану Голубові.

З В І Т

будови нагробного пам'ятника на гробах
бл. п. плк. О. Петлюри і плк. Т.Омельченка

З ініціативи Союзу Бувших Українських Вояків у Канаді, в місяці серпні, 1957 року, створено Комітет Будови Пам'ятника, на голову Комітету вибрано сотника З.Шкурупія - голову 5-ої станиці СБУВ, на секретаря поручника Д. Сачківського - секретаря Генеральної Управи СБУВ і на скарбника побратима чотового Івана Радкевича. Членами Комітету були представники від організацій: Союз Бувших Українських Вояків у Канаді сот. І. Янішевський Український Пласт, Відділ у Торонті, інж. Голод СУЖЕРО п. А. Шидогуб

Т-во кол.вояків Української Повстанчої Армії п. М.Кулик
Українська Катедральна Православна Громада п. Григоряк
Українська Стрілецька Громада в Торонті п. Я. Маслівець
Український Канадійський Легіон ч. 360 п. Мазуренко
Станиця кол.вояків Української Повстанчої Армії п. В.Дашко
Братство кол. вояків 1-ої Української Дивізії п. Р. Колісник
Організація Укр. Демократичної Молоді п. Неліпа

Управа Комітету приготувала збіркові листи, понумеровані черговими числами, за підписами голови Комітету і секретаря. Листи були доручені представникам організацій - членам Комітету для переведення грошової збірки між членством своїх організацій.

Проект пам'ятника опрацював п. майор М. Битинський, згідно якого фірма Ф. Березовського зробила з чорного мармуру пам'ятника, за умовлену суму \$100 доларів.

На покриття коптів будови представники згаданих організацій по переведенню збірок вплатили до каси Комітету суми, а саме:

Союз Бувших Українських Вояків у Канаді-----679.86
Український Пласт-----100.50

С. Дашко
Т. Ас

СУМЕРО в Торонті	100.00
Т-во кол. вояків Укр. Повст. Армії	50.00
Братство 1-ої Укр. Дивізії УНА	50.00
Українська Катедр. Православна Громада	33.15
Українська Кредитова Спілка в Торонті (пожертва).....	20.00
Українська Стрілецька Громада	20.00
Станиця кол. вояків УПА	10.00
Безпосередні пожертви поодиноких осіб	32.00
Збірка під час відкриття і посвячення пам'ятника	96.00

Разом прибутку 1191.51

Український Канадійський Легіон ч. 360 подарував площу землі на 4 могили, на котрій похоронено Полковника Олександра Петлюри і Підполковника Тимоша Омельченка і побудовано на ній цей пам'ятник.

Пам'ятник на гробах бл. п. Полковника Олександра Петлюри і Підполковника Тимоша Омельченка був 27 квітня, 1958 року п. генералом М. Садовським відкритий і священниками Української Катедральної Церкви в Торонті, о. прот. П. Самцем і о. прот. Д. Фотієм посвячений.

Пригадуємо Управам Станиць СБУВ про обов'язок супроти Генеральної СБУВ розрахуватися за нагрудні вишивані і металеві відзнаки, які були свого часу станицям вислані для продажу членам, а також заплатити належні відсотки членських складок. Генеральна Управа СБУВ зараз потребує грошей на скликання і переведення чергового 3, ІЗДУ ЧЛЕНСТВА СБУВ.

О Г О Л О Ш Е Н Н Я

Генеральна Управа Союзу Бувших Українських Вояків у Канаді, цим повідомляє, що в днях 27 і 28 березня, 1959 року, в місті Торонто, Онт. скликається черговий 3-ій 3, ІЗД ЧЛЕНСТВА СБУВ. Просимо завчасу подбати, щоб на 3, Ізд прибуло якнайбільша кількість членів із станиць

В цій справі будуть вислані відповідні листи з інформаціями про 3, ІЗД, зазначенням порядку денного 3, ІЗДУ.

СВЯТО ДЕРЖАВНОСТИ І СОБОРНОСТИ, НЕДІЛЯ, 1-го ЛЮТОГО, 1959, МЕСИ ГОЛ.

Півгодини після визначеного часу, майже точно о годині 8-ій розпочалася програма, яка складалася з двох частин: 1) Відкриття, виступ хору, привіти і святочна промова. 2. Містецькі виступи: Панна Люба Гануцак, п. Ю. Поченюк, М. Романюк і Г. Шведченко. Закінчував програму хор.

З першої частини найцікавішою точкою, була точка привітів. Єдино з цієї точки довідалася святочна українська громада дещо про ті події, в честь яких і на відзначення яких зібралася така велика кількість людей (коло 2000). При цьому треба відзначити гарне вступне слово голови відділу КУК - адв. п. Мирослава Романюка. Майже всі ці привіти були виголошені англійською мовою, чи то таки англійцями, чи тут народженими українцями, які є тепер послами, чи і міністрами Канадійської Держави. Кожний з них по силі свого становища та засягнутої інформації старався показати для присутніх наскільки він поінформований і як розуміє справу відродження і соборности України. І всі вони виказували не абияку поінформованість і розуміння в нашому дусі

боротьби українського народу за відродження самостійної і соборної Української Держави.

Неясною, заплутаною, навмисне, або з незнання, перекрученою була „Святочна промова“ пана генерала Шандрука. **Шкода** що він десь на цей час розійшовся з своїм генеральством, бо присутність при ньому цього генеральства напевно було б його „наткнуло“ і пригадало йому ті події і те оточення, серед якого то „генеральство“ жило, боролось і творило. Та і прийлоб на тямку хто йому те „генеральство“ надавав і від кого він те „генеральство“ приймав. А так бідака десь те „генеральство“ стратив, або десь забув і явився перед аудиторією простенький, сіренький Пан Павло Шандрук, який перемішав горох з капустою, накидавши до одного міха цолип під руку попало. А шкода. Бо така проста річ, як страти, або забуття такої штуки, як ГОНОРОВУ ВІДЗНАКУ, спричинює поруху, замішання.

З фізіології ми знаємо, що порушення функції якогось одного органу організму спричинює замішання в цілому організмі. І тут треба вже фахівця, щоб установити який саме орган має порушену функцію та як її направити, щоб привести організм до рівноваги. Тож бачите, як то є важно мати все в порядку, мати при собі все, особливо, коли виступаєте перед великим зібранням, а тим більше на СВЯТІ ДЕРЖАВНОСТІ І СОБОРНОСТІ. Розбінрати, чи аналізувати промову пана Павла Шандрука не приходиться, бо коли він заявляє, що всі здобутки української революції та акти 22 Січня, 1918 і 1919 рр., ми маємо завдячувати М. Міхновському і В. Липінському, то скажіть самі з ласки своєї, що тут можна розбінрати, або аналізувати. Буквально ні одного діяча визвольних змагань не було названо.

Імя Симона Петлюри, Головного Отамана Військ і Фльоти Української Народньої Республіки було згадано так, що було б ліпше, коли б він був зовсім його не згадував. На цастя тепер багато чужинців добре знають про події з перед 40 і 41 років і порівнюючи з ними, ми довідуємося, де і як „наші“ фальшкують.

У другій частині програми треба відзначити спів панни Люби Гануцак, що випукло і яскраво виділявся на фоні учасників другого відділу. Приемною несподіванкою був скрипковий виступ пана Мирослава Романюка. Шкода лише, що його у де-яких фазах заглушував неприємного тембру і невдалого співу — співак.

І.Я.